

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 11Co/157/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6618205775
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 11. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Halušková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2019:6618205775.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Haluškovej a sudcov JUDr. Renáty Deákovovej a JUDr. Jozefa Zlochu ako členov senátu, v spore žalobcov 1/ K. R., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom C. XXX/X, XXX XX J., 2/ L. L., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom J. XX/X, XXX XX J., 3/ N. V., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom R. XXX, XXX XX R., 4/ N. L., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom G. M.R. G. XXXX/XX, XXX XX V., všetkých zastúpených Mgr. Ľudovítom Paulovičom, advokátom so sídlom Martina Rázusa 19, 984 01 Lučenec, proti žalovaným 1/ N. Z., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom I. XX, XXX XX J., 2/ R. poisťovňa, a.s., G. Q. S., so sídlom G. XX, XXX XX E., Q.: XX XXX 545, zastúpenému JUDr. Felixom Neupauerom, advokátom so sídlom Dvořákovo nábřeží 8/A, 811 02 Bratislava, o ochranu osobnosti s náhradou nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalovaného 1/ a odvolaní žalovaného 2/ proti rozsudku Okresného súdu Lučenec č. k. 13C/39/2018-99 zo dňa 03. júna 2019 takto

rozhodol:

- I. Rozsudok okresného súdu vo výrokoch, ktorým žalobe sčasti vyhovel (I., IV., VII. a X. výrok) a vo výrokoch o trovách konania (III., VI., IX. a XII. výrok) **p o t v r d z u j e**.
- II. Žalobcom náhradu trov odvolacieho konania voči žalovaným **n e p r i z n á v a**.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Lučenec (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo dňa 03. júna 2019 uložil žalovaným 1/, 2/ povinnosť zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 8.000,- eur, v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku, pričom v rozsahu plnenia jedného žalovaného povinnosť plniť druhému žalovanému zaniká (I. výrok). Žalobu žalobkyne 1/ v časti o zaplatenie sumy 17.000,- eur zamietol (II. výrok). Žalovaným 1/, 2/ uložil povinnosť nahradiť žalobkyni 1/ trovy konania v rozsahu 100 % z priznanej sumy, vo výške ako bude rozhodnuté osobitným uznesením vyšším súdnym úradníkom (III. výrok). Žalovaným 1/, 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 2/ sumu 7.000,- eur, v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku, pričom v rozsahu plnenia jedného žalovaného povinnosť plniť druhému žalovanému zaniká (IV. výrok). Žalobu žalobcu 2/ v časti o zaplatenie sumy 18.000,- eur zamietol (V. výrok). Žalovaným 1/, 2/ uložil povinnosť nahradiť žalobcovi 2/ trovy konania v rozsahu 100 % z priznanej sumy, vo výške ako bude rozhodnuté osobitným uznesením vyšším súdnym úradníkom (VI. výrok). Žalovaným 1/, 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni 3/ sumu 4.000,- eur, v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku, pričom v rozsahu plnenia jedného žalovaného povinnosť plniť druhému žalovanému zaniká (VII. výrok). Žalobu žalobkyne 3/ v časti o zaplatenie sumy 11.000,- eur zamietol (VIII. výrok). Žalovaným 1/, 2/ uložil povinnosť nahradiť žalobkyni 3/ trovy konania v rozsahu 100% z priznanej sumy, vo výške ako bude rozhodnuté osobitným uznesením vyšším súdnym úradníkom (IX. výrok). Žalovaným 1/, 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni 4/ sumu 6.000,- eur, v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku, pričom v rozsahu plnenia jedného žalovaného povinnosť plniť druhému žalovanému zaniká (X. výrok). Žalobu žalobkyne 4/ v časti o zaplatenie sumy 9.000,- eur zamietol (XI. výrok). Žalovaným 1/, 2/ uložil povinnosť nahradiť žalobkyni 4/ trovy konania v rozsahu 100 % z priznanej

sumy, vo výške ako bude rozhodnuté osobitným uznesením vyšším súdnym úradníkom (XII. výrok). Z dôvodov rozsudku vyplýva, že predmetom konania začatého dňa 31. 12. 2019 bol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vzniknutej stratou A. L., ktorá bola matkou žalobcov 1/ a 2/, sestrou žalobkyne 3/ a starou matkou žalobkyne 4/. A. L. podľahla zraneniam utrpénym pri dopravnej nehode dňa 31. 12. 2016 pri kolízii s osobným motorovým vozidlom značky VW I. EČ: LC XXX AO v J., vedeným žalovaným 1/, ktorý bol rozsudkom Okresného súdu Lučenec č. k. 2T/162/2017-322 z 20. 03. 2018, právoplatným 20. 03. 2018, uznaný za vinného z prečinu usmrtenia. Motorové vozidlo vedené v čase dopravnej nehody žalovaným 1/ bolo povinne zmluvne poistené na základe poistnej zmluvy č. 6800821082 u žalovaného 2/. Žalobcovia označili za nepostačujúcu morálnu formu zadosťučinenia, pretože zásahom do ich emocionálnej sféry bola spôsobená nenapraviteľná, neodstrániteľná, trvá ujma, ktorá ich bude sprevádzať celý život. Za primeranú výšku nemajetkovej ujmy v peniazoch považovala žalobkyňa 1/ sumu 25.000,- eur, žalobcu 2/ sumu 25.000,- eur, žalobkyňa 3/ sumu 15.000,- eur a žalobkyňa 4/ sumu 15.000,- eur. Žalovaný 1/ v písomnom vyjadrení žalobu neuznal poukázuc na výrazný spôsob, ktorým sa nebohá A. L. podieľala na vzniku dopravnej nehody, porušila pravidlá cestnej premávky prechádzaním cez vozovku mimo priechod pre chodcov, čo je nutné zohľadniť pri posudzovaní nároku žalobcov na prípadnú nemajetkovú ujmu. V trestnom konaní bolo preukázané, že chodkyňa mohla zrážke zabrániť, ak by brala ohľad na prichádzajúce vozidlo a nevošla by do jeho jazdnej dráhy mimo priechod pre chodcov. Požadovaná sankcia za nemajetkovú ujmu musí zodpovedať aj obsahu neoprávneného zásahu. Náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch by mala byť krajným a výnimočným riešením. Súhlasil so žalobcami, že v zmysle § 4 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení by prípadná nemajetková ujma mala byť krytá z povinného zmluvného poistenia motorového vozidla, ktorým bola spôsobená škoda na zdraví alebohej. Poukázal na rozhodnutie publikované ako R 61/2019, a to rozsudok NS SR sp. zn. 6MCdo 1/2016. Žalovaný 2/ vo vyjadrení k žalobe namietol svoju pasívnu vecnú legitímáciu s odkazom na množstvo vo vyjadrení citovaných rozhodnutí Ústavného súdu SR (sp. zn. IV. ÚS 60/2010, I. ÚS 137/2007), Najvyššieho súdu SR (sp. zn. 3Cdo 18/2013, 3Cdo 176/2012 - publikované ako R 127/2014, 3Cdo 32/2007, 2Cdo 73/2006 - publikované ako R 61/2008), aj rozsudku Európskeho súdneho dvora (sp. zn. C-350/14). Žalovaný 1/ vo vyjadrení k vyjadreniu žalovaného 2/ zotrval na svojom stanovisku a opätovne poukázal na rozsudok NS SR sp. zn. 6MCdo 1/2016, z ktorého vyplýva, že škodou pre účely zákona o povinnom zmluvnom poistení je aj nemajetková ujma spôsobená zásahom do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, preto je v spore o náhradu takejto ujmy poisťovňa pasívne legitimovaná. Ak usmrtenie pri dopravnej nehode vyvolá nielen občianskoprávnu zodpovednosť za škodu, ale aj občianskoprávnu zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv, musí byť krytá systémom povinného zmluvného poistenia. Na pojednávaniach sa pozostalým ospravedlnil a vysvetlil, prečo tak urobil v trestnom konaní až na poslednom pojednávaní vo veci, kde však príslušníci rodiny neboli.

1.1. S poukazom na § 11, § 13 ods. 1-3, § 16, § 415, § 420 ods. 1, § 442 ods. 1, § 444 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“), § 4 ods. 1, 2, § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj „ZoPZP“), § 5 ods. 1, § 53 ods. 1-4 zák. č. 8/2010 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov považoval súd prvej inštancie za nesporné, že rozsudkom Okresného súdu Lučenec č. k. 2T/162/2017-322 zo dňa 20. 03. 2018 bol žalovaný 1/ odsúdený na tom skutkovom základe, že dňa 31. 12. 2016 v čase asi o 09:00 hod. v obci Halič na ceste III/266 po ul. Mieru viedol osobné motorové vozidlo zn. VW Polo, EČ LC XXX AO v smere od obce I. na V., pričom sa plne nevenoval vedeniu vozidla a nesledoval situáciu v cestnej premávke, dostatočne nesledoval pohyb chodkyne A. L., následkom čoho začalo vozidlo brzdiť až 1,2 sek. pred zrážkou s ňou, čo bolo o 6,1 sek. neskôr, ako mohol túto chodkyňu prvýkrát spozorovať vo vzdialenosti cca 96,4 m pred vozidlom a 9,5 m vpravo od miesta zrážky, teda na pohyb chodkyne prechádzajúcej cez vozovku súvislou chôdzou, mimo priechodu pre chodcov, reagoval oneskorene, v dôsledku čoho ju vozidlom zachytil v pravom jazdnom pruhu, v smere svojej jazdy pravou prednou časťou vozidla, pričom pri nehode utrpela chodkyňa A. L. mnohopočetné rozsiahle zranenia lebky, mozgu, krčnej chrbtice, ktoré viedli k zlyhaniu životne dôležitých centier mozgu v dôsledku jeho pomliaždenia, opuchu s podpolebnicovým krvácaním, pri súčasnej zlomenine krčnej chrbtice a kosti panvy, ktorým zraneniam táto dňa 31. 12. 2016 o 14.51 hod. v NsP Lučenec podľahla a takým konaním obžalovaný porušil ustanovenia § 3 ods. 2 písm. a), § 4 ods. 1 písm. c), e) zák. č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke v znení neskorších predpisov, teda inému z nedbanlivosti spôsobil smrť, čím spáchal prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1 Trestného zákona. Za to bol odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 18 mesiacov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu v trvaní 18 mesiacov a bol mu uložený trest zákazu činnosti vedenia motorových vozidiel na 2 roky a 6 mesiacov.

Rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 20. 03. 2018. Nesporným tiež bolo, že žalovaný bol vodičom a prevádzkovateľom predmetného motorového vozidla, ktoré bolo poistené poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla u žalovaného 2/. Žalobcovia boli blízkymi príbuznými poškodenej A. L. vo vzťahu dieťa - rodič, vnuk - starý rodič, resp. súrodeneckom. Svedecké výpovede ani výpovede strán neboli zo strany žalovaných namietané vo vzťahu k skutočnostiam, ktorými žalobcovia svoj intenzívny vzťah k zosnulej A. L. preukazovali. Žalobcovia sú ako fyzické osoby v postavení blízkych príbuzných oprávnenými domáhať sa voči neoprávneným zásahom do ich práva na ochranu osobnosti v zmysle § 11, 13 a 16 Občianskeho zákonníka ako osoby pozostalé po poškodenej A. Tomanovej.

1.2. K pasívnej legitímácii žalovaného 1/ okresný súd uviedol, že je právoplatne odsúdenou osobou, ktorá spôsobila zavineným porušením povinností pri vedení motorového vozidla smrť poškodenej A. L. a je osobou zodpovednou aj povinnou vo vzťahu k právu žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá im jeho konaním vznikla. Jeho konanie napĺňalo všetky pojmové znaky škody (porušenie právnej povinnosti, vznik škody aj v podobe náhrady nemajetkovej ujmy, príčinnú súvislosť medzi vznikom škody a konaním žalovaného 1/).

1.3. Pri posudzovaní pasívnej legitímácie žalovaného 2/ súd prvej inštancie dospel k záveru, že pojem škoda zahŕňa nielen zníženie majetku a ušlý zisk, ale aj nemajetkovú škodu (nemajetkovú ujmu). Termín škoda uvedený v § 4 ods. 2 písm. a) ZoPZP je potrebné vykladať aj ako nemateriálnu škodu na zdraví, a to aj v psychickej rovine príbuzných osoby, ktorá stratila život. Povinné zmluvné poistenie musí kryť akúkoľvek škodu (ujmu), materiálnu aj nemateriálnu. Zdôraznil potrebu eurokonformného výkladu zákona, pretože škodou (ujmou) sa podľa európskeho práva rozumie aj nemateriálna škoda. Cieľom Smernice Rady 90/232/EHS zo dňa 14. 05. 1990 je zabezpečiť, aby povinné poistenie vozidiel umožňovalo všetkým spolujazdcom, obetiam nehody spôsobenej vozidlom dosiahnuť odškodnenie za ujmu, ktorú utrpeli. Vnútroštátne ustanovenia, ktoré upravujú odškodnenie nehôd vyplývajúcich z prevádzky motorových vozidiel nemôžu obmedziť uvedené ustanovenia o ich potrebný účinok (rozsudok Súdneho dvora C-XXX/XX, body 27 a 28). Poistné krytie potom vychádzajúc zo znenia § 4 ods. 1, 2 písm. a) zák. č. 381/2001 Z. z. zahŕňa škodu na zdraví a náklady pri usmrtení a pri extenzívnom výklade pojmu škoda aj nemajetkovú ujmu spôsobenú blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode. Keďže pojem škoda uvedený v čl. 1 bod 2 prvej smernice nie je presnejšie vymedzený, nič nenaznačuje, že ak sa niektoré druhy škody, akou je nemajetková ujma, majú nahradiť podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva, mali by sa vylúčiť z tohto pojmu (bod 58 rozsudku Súdneho dvora EÚ C-XX/XX). Rozsudok Súdneho dvora C-XX/XXXX zo dňa 24. 10. 2010 vyriešil otázku (ne)súlady vnútroštátnej normy s právom únie a podal výklad komunitárneho práva - smerníc uvedených vo výroku rozsudku, ktoré sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Okresný súd uviedol, že v súlade s imperatívom neaplikácie vnútroštátnej právnej normy odporujúcej právu ES neaplikoval § 4 zákona č. 381/2001 Z. z. upravujúci rozsah zodpovednosti práve pre jeho rozpor s komunitárnym právom a posúdil pasívnu legitímáciu žalovaného 2/ tak, že ho zaviazal na plnenie. Keďže zodpovednosť poisteného, ktorá vyplýva z § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka vznikla na základe dopravnej nehody a mala občianskoprávnú povahu, nič nenasvedčuje, že sa na túto zodpovednosť nevzťahuje vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu, na ktoré odkazujú uvedené smernice (bod 57 rozsudku Súdneho dvora EÚ C-XX/XX). Ak vnútroštátne právo umožňuje rodinným príslušníkom obete dopravnej nehody požadovať náhradu utrpenej nemajetkovej ujmy, jej náhrada musí byť krytá povinným poistením motorového vozidla. Účastníkom tohto poistného vzťahu je žalovaný 2/ (poisťovňa), z čoho vyplýva dôvodnosť jeho pasívnej legitímácie v prebiehajúcom konaní. Súd prvej inštancie zdôraznil, že unijné právo vzťahu ohľadne náhrady škody nereguluje, harmonizácia sa týka až následného poistného krytia náhrady utrpenej nemajetkovej ujmy, ak ju vnútroštátne právo priznáva.

1.3.1. V ďalšej časti rozhodnutia súd prvej inštancie argumentoval rozhodnutiami Najvyššieho súdu SR, napr. sp. zn. XCdo 228/2012, ale najmä sp. zn. 6MCdo 1/2016, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a súdov SR pod č. R 61/2018, podľa právnej vety, ktorého "Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je

poisťovňa pasívne legitimovaná". V uvedenom rozhodnutí dovolací súd vysvetlil, že pri výklade pojmu škoda pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve, pretože citovaný zákon bol výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené toho času platnou smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie "ujmy alebo škody", či používa pojmy "akákoľvek ujma alebo škoda" alebo "akákoľvek škoda", z čoho je zrejmé, že komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú a aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú a aj nemajetkovú. Právny názor, vyjadrený v judikáte R 61/2018 je potrebné podľa okresného súdu aplikovať aj na daný prípad. Už v niektorých rozhodnutiach (sp. zn. 8MCdo 4/2014, 3Cdo 233/2015, 3Cdo 223/2016) NS vyjadril právny názor, podľa ktorého nový (judikatúrou nanovo, prípadne inak formulovaný) právny názor sa aplikuje aj do minulosti (retrospektívne). Vychádza sa z prevažujúceho prístupu, že súd právo netvorí, ale iba nachádza. Zmena judikatúry bez zmeny právnej normy nie je zmenou právneho pravidla; ide o tú istú normu, iba je nanovo vyjadrený jej obsah. Z toho vyplýva, že účinky zmeny judikatúry nemožno obmedziť len do budúcnosti. Súd, ktorý rozhoduje po zmene judikatúry, nemôže vedome aplikovať nesprávny, judikatúrou už prekonaný názor. Nový právny názor je potrebné aplikovať aj na všetky už prebiehajúce konania. Tým sa prípustné retrospektívne pôsobenie zmeny judikatúry líši od neprípustného retroaktívneho pôsobenia právnych noriem. Vyššie uvedenej interpretácii pojmu škodu v zmysle § 442 OZ korešponduje právna veta nálezu Ústavného súdu SR zo dňa 05. 12. 2018 sp. zn. II.ÚS 695/2017: "Občiansky zákonník v § 442 pojem "škoda" síce priamo nedefinuje, ale vymedzuje ju nepriamo, a to tým spôsobom, že ustanovuje rozsah jej náhrady (nahrádza sa skutočná škoda a ušlý zisk), pričom na § 442 nadväzujú ďalšie ustanovenia Občianskeho zákonníka, ktoré ďalej konkretizujú povahu nárokov na náhradu škody a rozsah ich náhrady. V tejto súvislosti je predovšetkým relevantné znenie § 444 Občianskeho zákonníka, z obsahu ktorého vyplýva, že pri škode na zdraví sa jednorazovo odškodňujú bolesti poškodeného a sťaženie spoločenského uplatnenia, teda zjavne nároky svojou povahou nehmotného charakteru, čo signalizuje, že Občiansky zákonník vo všeobecnej rovine v súvislosti s používaním pojmu "škoda" nerobí žiadny rozdiel medzi hmotnou (materiálnou) a nehmotnou (imateriálnou) škodou. Keďže Občiansky zákonník nie je konzistentný pri používaní pojmov škoda a ujma, nemožno z tejto skutočnosti robiť ďalekosiahle závery v tom smere, že škodou je v zmysle občianskoprávnej úpravy len hmotná (materiálna) ujma. Z uvedeného potom vyplýva, že Občiansky zákonník významovo s pojmom škoda nespája iba materiálnu škodu, čo v okolnostiach danej veci znamená, že z právnej úpravy obsiahnutej v Občianskom zákonníku ani z právnej úpravy obsiahnutej v zákone č. 381/2001 Z. z. nevyplýva nič, čo by bránilo takej interpretácii pojmu "škoda", ktorý by v rámci svojho obsahu zahŕňal škodu majetkovú, ako aj škodu nemajetkovú." K rovnakému právnenému názoru dospel Ústavný súd vo svojich rozhodnutiach sp. zn. I. ÚS 474/2016, sp. zn. III. ÚS 646/2015, sp. zn. I. ÚS 206/2015 a sp. zn. III. ÚS 666/2016. Rozhodnutia Najvyššieho súdu a Ústavného súdu označil okresný súd za ustálenú prax v riešení otázky pasívnej legitimácie poisťovne v spore o náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých obete dopravnej nehody, spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. Na základe vyššie uvedeného, je podľa názoru súdu žalovaný 2/ pasívne legitimovaný z dôvodu, že náhrada nemajetkovej ujmy je predmetom poistného krytia v zmysle zákona č. 381/2001 Z. z.

1.4. Dôvodnosť základu žaloby súd prvej inštancie vyvodil z rozsudku Okresného súdu Lučenec č.k. 2T/162/2017-322 zo dňa 20. 03. 2018. Vyplýva z neho, že k usmrteniu rodinného príslušníka žalobcov - poškodenej A. Tomanovej došlo pri dopravnej nehode dňa 31. 12. 2016, zavinenej žalovaným 1/ porušením zákonných povinností. Žalovaný 1/ v dôsledku nevenovania sa plne vedeniu vozidla a nesledovania situácie v cestnej premávke, keď dostatočne nesledoval pohyb chodkyne A. L., začal brzdiť až 1,2 sek. pred zrážkou s ňou, čo bolo o 6,1 sek. neskôr ako mohol chodkyňu prvýkrát spozorovať vo vzdialenosti cca 96,4 m pred vozidlom a 9,5 m vpravo od miesta zrážky. Zo znaleckého posudku vykonaného v trestnom konaní bolo preukázané, že poškodená prechádzala cez vozovku mimo vyznačeného prechodu pre chodcov. Žalovaný 1/ bol vodičom motorového vozidla poisteného v zmysle zákona č. 381/2001 Z. z. u žalovaného 2/ na základe zmluvy o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla; táto poistná udalosť bola žalovanému 2/ nahlásená. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že zo strany žalovaného 1/ došlo k neoprávnenému zásahu do súkromia žalobcov chráneného ustanovením § 11 Občianskeho zákonníka, ktorého súčasťou je ich rodinný život. Žalovaný 1/ porušením svojej zákonom uloženou povinnosti pri vedení motorového vozidla spôsobil dopravnú nehodu, pri ktorej zomrel rodinný príslušník žalobcov,

zasiahol do ich práva na rodinný život a na rozvíjanie ďalších rodinných väzieb, čím spôsobil značnú citovú ujmu.

1.5. Pri určení výšky nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie vychádzal z toho, že strata rodinného príslušníka je neodvratiteľnou ujmu pre žalobcov ako rodinných príslušníkov zomrelého. Za primerané zadosťučinenie preto považoval náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v zmysle ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Nepochybné bolo, že žalovaný 1/ svojim konaním zasiahol neoprávnene do osobnostných práv žalobcov spôsobom a následkami, pri ktorých je nepostačujúce zadosťučinenie v zmysle § 13 ods. 1 OZ. Pri rozhodovaní o výške nemajetkovej ujmy považoval za potrebné prihliadnúť na to, že tragická smrť matky a starej matky, resp. sestry je pre pozostalých mimoriadnym zásahom do ich osobnostných práv. Potrebné je zohľadniť, ako sa žalobcovia so smrťou príbuznej vyrovnali a aké dôsledky spôsobilo násilné pretrhnutie väzieb vo vnútri rodiny. Súd prvej inštancie považoval za nepochybné, že žiadne finančné plnenie nedokáže zmierniť trápenie a žiaľ osôb dotknutých smrťou im blízkeho človeka. Akákoľvek uplatnená výška náhrady škody (ujmy) nemôže ani zďaleka pokrývať skutočnú citovú ujmu, ktorá vznikla žalobcom stratou ich príbuznej, lebo je v peňažnej forme nemerateľná. Súd prvej inštancie zohľadňoval všetky okolnosti konkrétneho príkladu, aj požiadavku spravodlivosti. Posudzoval závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy najmä s obsahom na jej intenzitu, rozsah a trvanie. Pri úvahe o výške náhrady z hľadiska závažnosti vzniknutej ujmy zohľadnil najmä to, že žalobcovia 1/ a 2/ stratili v jednom okamihu matku, s ktorou tvorili harmonickú rodinu, boli s ňou v každodennom kontakte, vzájomne si pomáhali a v dôsledku násilného úmrtia došlo k nezvratnému ukončeniu tohto spolužitia. Tragická smrť matky je mimoriadnym zásahom do osobnostných práv dieťaťa bez ohľadu na vek, žalobcovia 1/, 2/ sú v dôsledku nezvratnej straty rodiča do budúcnosti ochudobnení citovo aj o rodinný život. Žalobkyňa 3/ bola v intenzívnom kontakte so sestrou A. L., ktorá jej zostala ako jediná príbuzná zo súrodencov, keďže bližší kontakt s druhou ešte žijúcou sestrou v Českej republike neudržiava. Na druhej strane bral okresný súd zreteľ pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy aj na to, že v čase úmrtia mala poškodená 75 rokov, čo korešponduje priemernej výške dožitia žien v Slovenskej republike, avšak bola naďalej aktívna, samostatná a nebola odkázaná pomocou na iné osoby, bola teda v plnej sile primeranej jej veku pomáhať svojim príbuzným, byť s nimi v kontakte a týmto spôsobom ich spoločný rodinný život stmelovať a obohacovať. Osobitne u žalobkyne 1/ sa strata prejavila nielen prerušením kontaktu, ale aj prerušením podnikateľskej činnosti, keďže už nemala osobu, ktorá by jej príležitostne pomáhala tak, ako to robila zomrelá A. L.. Žalobkyňa 4/ stratila v jednom okamihu starú mamu, čo bolo o to bolestivejšie, že už predtým umrel jej otec zo strany rodiny L. (syn poškodenej A. L.). V dôsledku smrti starej matky došlo aj k zásahu do citového rodinného života žalobkyne 4/, ktorá je ochudobnená o prežívanie budúceho rodinného života a vzhľadom na veľmi dobré vzťahy pociťovala intenzívnu stratu blízkej osoby aj s poukazom na to, že žije už len so svojou matkou. Tragickým úmrtím starej matky došlo k nezvratnej deštrukcii rodinných vzťahov. V dôsledku nečakanej smrti starej matky žalobkyňa 4/ prežíva pocit smútku, stratila možnosť viesť s ňou ďalší súkromný život, a tým je ochudobnená o sféru prirodzených vzťahov s jedným z najbližších rodinných príslušníkov. Okresný súd mal preukázané, že vzťahy medzi žalobcami 1/ až 4/ a nebohú A. Tomanovou boli mimoriadne dobré. Pri určení výšky nemajetkovej ujmy vychádzal aj z právoplatných rozhodnutí súdov SR, poukážuc na rozsudky Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9Co/462/2016 zo dňa 21. 09. 2017, Krajského súdu v Nitre sp. zn. 7Co/286/2017 zo dňa 21. 06. 2018, Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17Co/322/2017 zo dňa 26. 07. 2018, ktorými bola priznaná nemajetková ujma pre rodičov zosnulého pri dopravnej nehode, t.j. otcovi 15.000,- eur, matke 15.000,- eur a súrodencovi 10.000,- eur.

1.5.1. Okresný súd dospel k záveru, že protiprávnym konaním žalovaného 1/ došlo k nezvratnej deštrukcii medziľudských väzieb, tvoriacich základ a rámec súkromného života žalobcov, a tým k zásahu do ich osobnostných práv. U žalobcov 1/, 2/ k väčšiemu, nakoľko stratili matku a trauma vzniknutá v ich živote je fakticky neodstrániteľná. Podľa názoru súdu prvej inštancie je trauma žalobkyne 1/ vyššia oproti traume žalobcu 2/, aj keď subjektívne pocity smútku, beznádeje a straty nemožno vyjadriť finančným ekvivalentom. Žalobkyňa 1/ však bola v intenzívnejšom kontakte s poškodenou, ktorá jej pomáhala v obchode aj s výchovou maloletého syna. Za primerané zadosťučinenie preto súd prvej inštancie považoval u žalobkyne 1/ 8.000,- eur a u žalobcu 2/ 7.000,- eur. U žalobkyne 3/ bol preukázaný súrodenecký vzťah spočívajúci v pravidelnom telefonickom a osobnom kontakte, pričom tragické úmrtie A. L. nepochybne vyvolalo traumy u žalobkyne 3/. Vzťahy medzi žalobkyňou 3/ a poškodenou A. L. možno hodnotiť ako dobré, rodinné a súrodenecké, avšak nedosiahli intenzitu vzťahov medzi rodičom a dieťaťom tak, ako je to u žalobcov 1/, 2/. Žalobkyňa 4/ mala ako vnučka so starou matkou - poškodenou A. L. nepochybne dobrý vzťah, ktorý sa odrážal v pravidelnom osobnom alebo telefonickom kontakte,

ktorý sa zintenzívnil po smrti jej otca, keďže stará mama A. L. bola najbližšou žijúcou príbuznou z otcovej strany. Pocity smútku z bezprostrednej straty a následné správanie sa žalobkyne 4/ po tragickej udalosti boli popísané samotou žalobkyňou, ako aj svedkyňou N. E. (matka žalobkyne 4/); ich výpovede žalovaní nenamietali. Okresný súd zohľadnil, že žalobkyňa 4/ mala v čase smrti starej mamy iba 16 rokov, čo ju nepochybne poznačilo, avšak na druhej strane sa s touto udalosťou do budúca môže vzhľadom na plynutie času lepšie vysporiadať. Okresný súd priznal žalobkyni 3/ sumu 4.000,- eur a žalobkyni 4/ sumu 6.000,- eur. Súd prvej inštancie prihliadal pri určení výšky nemajetkovej ujmy aj na správanie sa žalovaného 1/ po dopravnej nehode, ktorý sa ospravedlnil až na pojednávaní v trestnej veci pred vyhlásením rozhodnutia, a zároveň sa opakovane ospravedlnil v tomto sporovom konaní, svoje konanie pred žalobcami oľutoval. Pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy okresný súd prihliadol aj na to, že zosnulá A. L. v čase dopravnej nehody porušila ustanovenie § 53 ods. 1, 2, 3, 4 zákona č. 8/2009 Z. z., keď prechádzala ako chodkyňa vozovku mimo vyznačeného prechodu pre chodcov. V prevyšujúcej časti okresný súd žalobu zamietol z vyššie uvádzaných dôvodov.

1.5.2. Súd pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy prihliadal aj na pomery žalovaného 1/, ktorý však svoje majetkové pomery nijakým spôsobom nepreukazoval, neprimeranosť výšky odškodnenia, nedostatok finančných prostriedkov na ich úhradu a ani výšku uplatneného nároku nenamietal. Rovnako prihliadol i na pomery žalovaného 2/ ako poisťovne, ktorá vznik udalosti nijakým spôsobom nezavinila, nebola na nej účastná a je subjektom odlišným od pôvodcu zásahu do osobnostných práv žalobcov (vodiča motorového vozidla). Žalovaný 2/ je silným a stabilným subjektom, pôsobiacim v oblasti poisťovníctva od roku 1994 (od 01.01.1994), ktorého predmetom činnosti je okrem iného vykonávanie činnosti samostatného finančného agenta v sektore: 1. prijímania vkladov, 2. poskytovania úverov a spotrebiteľských úverov. Hodnota základného imania žalovaného 2/ je podľa výpisu z obchodného registra 13.944.000,- eur. Žalovaný 2/ tak dlhoročne poskytuje služby v oblasti poistenia majetku, životného aj neživotného poistenia a je jedným z niekoľkých subjektov v oblasti poisťovníctva na slovenskom finančnom trhu. Výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy tak nie je vzhľadom na pomery žalovaného 2/ neprimeraná a nepôsobí likvidačne.

1.6. Okresný súd vyhovel návrhu žalobcov, aby uložil žalovaným 1/ a 2/ zaplatenie nemajetkovej ujmy tak, že v rozsahu plnenia jedného zo žalovaných zaniká povinnosť druhého žalovaného. Uviedol, že v prípade plurality zodpovedných subjektov na náhradu nemajetkovej ujmy, ak poškodení majú nárok na náhradu jednak voči zodpovednému vodičovi dopravného prostriedku, a zároveň na totožné plnenie súčasne nárok z iného právneho dôvodu, podľa § 15 ods. 1 ZoPZP nemožno uložiť povinnosť žalovaným plniť spoločne a nerozdielne, ale toto je možné uložiť len tak, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného. Ustanovenie § 15 ZoPZP umožňuje uplatniť na súde nárok na náhradu škody voči škodcovi aj voči poisťovni, pričom treba zdôrazniť, že ide o dva samostatné nároky poškodeného proti dvom subjektom, ale voči každému z nich z iného právneho dôvodu.

1.7. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie s poukazom na § 255 ods. 1, 2 a § 262 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“). Žalobcovia 1/ až 4/ boli v konaní úspešní napriek tomu, že im okresný súd priznal len časť uplatneného práva, keďže výška nemajetkovej ujmy závisela od jeho úvahy. Vzhľadom k uvedenému priznal žalobcom náhradu trov konania v rozsahu 100 %, ktorá bude počítaná zo základu, ktorým je rozsudkom priznaná suma. Zamietnutie žaloby v časti podľa názoru okresného súdu nemá vplyv na úspešnosť žalobcov v konaní v rozsahu, v akom im právo priznal. O výške náhrady trov konania súd prvej inštancie rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej samostatným uznesením.

2. Žalovaný 1/ v odvolaní proti I., III., IV., VI., VII., IX., X., XII. výroku rozsudku súdu prvej inštancie podanom z dôvodu uvedeného v § 365 ods. 1 písm. f), h) C. s. p. (ďalej aj „odvolateľ 1/“) navrhol zmenu rozsudku odvolacím súdom v podobe zamietnutia žaloby voči žalovanému 1/. V dôvodoch svojho odvolania uviedol, že zásah do práva na ochranu osobnosti môže byť spôsobený len neoprávneným konaním, ktoré je objektívne spôsobilé negatívne pôsobiť na práva na ochranu osobnosti. Predpokladom priznania nemajetkovej ujmy v peniazoch je zistenie, že v konkrétnom prípade zadostučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka nepostačuje. Z hľadiska intenzity, trvania a rozsahu nepriaznivých následkov vzniknutých konkrétnej fyzickej osobe pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy musí súd vo svojej úvahe vychádzať z úplne zisteného skutkového stavu a opierať sa o konkrétne a preskúmateľné hľadiská. Nepoprel, že úmrtie blízkej osoby je za každých okolností traumatizujúcou skutočnosťou s

negatívnym vplyvom na pozostalých, ktorý sa prejavuje u každej osoby individuálne. Podľa žalovaného 1/ z vykonaného dokazovania nevyplýva, že zásah do práva žalobcov na rodinný život a spolužitie so zomrelou matkou, sestrou a starou matkou a do práva na vytváranie a rozvíjanie rodinných vzťahov bolo porušené tak intenzívne ako má na mysli § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Výšku nemajetkovej ujmy pozostalých preto považuje za neprimerane veľkú s odkazom na záver znaleckého posudku č. 8/2017 súdneho znalca Ing. Z. R., v zmysle ktorého chodkyňa A. L. mohla dopravnej nehode zabrániť tak, že by cestu prechádzala v zmysle pravidiel cestnej premávky, čiže by vodiča vozidla VW I. neobmedzila pri prechádzaní cez cestu mimo prechod pre chodcov (vo vzdialenosti cca 25 m od neho), čo je značnou mierou spoluzavinenia A. L.. Žalovaný 1/ bol ako vodič motorového vozidla právoplatne odsúdený. Aj jeho potrestanie je prostriedkom primeraného zadostučinenia za zásah do práv na ochranu osobnosti. Žalovaný 1/ ako vodič od roku 1976 do dňa nehody 31. 12. 2016 nespôsobil žiadnu nehodu; množstvo dopravných nehôd, ktorým svojou vodičskou praxou a včasnou reakciou zabránil nie je evidované. Za uvedené obdobie najazdil cca 450.000 km bez nehody. Motorové vozidlo bolo poistené podľa zák. č. 381/2001 Z. z. u žalovaného 2/.

2.1. K odvolaniu žalovaného 1/ nebolo podané žiadne vyjadrenie (§ 373 ods. 3 C. s. p.).

3. Žalovaný 2/ (ďalej aj „odvolateľ 2/“) podal proti I., III., IV., VI., VII., IX., X., XII. výroku rozsudku okresného súdu v zákonnej lehote odvolanie z dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. d), h) C. s. p. s návrhom, aby odvolací súd podľa § 388 C. s. p. rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu voči žalovanému 2/ zamietne. Súdu prvej inštancie vytkol, že sa po konštatovaní pasívnej legitímácie ďalšími námietkami žalovaného 2/ nezaoberal. Vôbec sa nevyssporiadal s relevantnou právnou argumentáciou žalovaného 2/ a konštatovanou rozhodovacou činnosťou NS SR k absencii priamej príčinnej súvislosti medzi dopravnou nehodou a zásahom do osobnostných práv žalobcov v rozpore s § 220 ods. 3 C. s. p., čím rozsudok zaťažil vadou arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti a vec vo vzťahu k žalovanému 2/ nesprávne právne posúdil.

3.1. Ak mal súd prvej inštancie za to, že žalovaný 2/ je pasívne legitímovaný, teda že pre účely zákona o povinnom zmluvnom poistení je nemajetková ujma pre pozostalých po obetiach dopravných nehôd užšou kategóriou škody na zdraví, nevyhnutným bolo zaoberať sa atribútmi vzniku zodpovednosti za škodu. Rovnako ako v písomnom vyjadrení k žalobe (podanie z 21. 01. 2019) žalovaný 2/ citoval z rozsudku NS SR sp. zn. 3Cdo 32/2007, uznesenia NS SR sp. zn. 3Cdo 18/2013 aj rozsudku NS SR sp. zn. 2Cdo 73/2006 a rozsudku Európskeho súdneho dvora vo veci C-350/14 (ktorých citácie prevzal súd prvej inštancie v bode 12. odôvodnenia odvolaním napadnutého rozsudku). Zdôraznil, že princíp uvedený v rozsudku NS SR sp. zn. 2Cdo 73/2006 (publikovanom ako R 61/08, v zmysle ktorého príčinná súvislosť medzi poškodením zdravia žalobcov a protiprávnym konaním žalovaného nie je daná, ak poškodenie zdravia spočíva v udalosti, ktorá je už sama o sebe následkom protiprávneho konania žalovaného; o takýto prípad ide, ak poškodenie zdravia žalobcov bolo výsledkom ich reakcie na smrteľný úraz ich syna) je premietnutý v § 5 ods. 1 písm. h) ZoPZP (poistiteľ nenahradí za poisteného škodu, ak ide o zodpovednosť za škodu, ktorej vznik nie je v príčinnej súvislosti s poistnou udalosťou). Vo vzťahu k žalovanému 2/ je poistnou udalosťou dopravná nehoda, zásah do osobnostných práv žalobcov nastal sprostredkované, v dôsledku reakcie na už primárne a priame následky tejto dopravnej nehody - úmrtie ich rodinného príslušníka. Rozsudok ESD vo veci C-350/14 ujmu pozostalých súvisiacu s úmrtím osoby pri dopravnej nehode označuje ako nepriame následky nehody, pričom škodu (priamu) predstavuje ujma na zdraví s následkom smrti dcéry pána Lazara. Ujmu, ktorú utrpeli jej rodinní príslušníci treba ako takú považovať za nepriame následky nehody. Žalovaný je potom priamo zo ZoPZP de facto aj de iure oslobodený od povinnosti plniť za poisteného škodu (nemajetkovú ujmu) z dôvodu absencie priamej príčinnej súvislosti s poistnou udalosťou, keďže žalobcovia neboli priamymi účastníkmi dopravnej nehody. Ku škode je potrebné pristupovať ako k celku a so všetkými, nielen pre žalobcov vo všeobecnosti pozitívnymi dopadmi. Touto argumentáciou žalovaného 2/ sa súd prvej inštancie nezaoberal. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe NS SR príčinná súvislosť v prípade nárokov škodovej povahy musí byť priama, nie sprostredkovaná, lebo pri akceptácii takéhoto výkladu by ju bolo možné odvodzovať donekonečna. Z tohto dôvodu ZoPZP obsahuje zákonnú výluku z povinnosti plniť za poisteného, pokiaľ škoda nie je v priamej príčinnej súvislosti s dopravnou nehodou vo všeobecnosti. Povinnosť poisťovateľa hradiť za poisteného ZoPZP obmedzuje na nároky vzniknuté priamym účastníkom dopravnej nehody alebo osobám, ktorým v dôsledku dopravnej nehody vznikla škoda priamo (napr. na majetku, poškodené zvodidlá, dopravné značenie, atď.).

3.2 Žalovaný 1/ vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného 2/ uviedol, že je daná priama príčinná súvislosť medzi dopravnou nehodou a zásahom do osobnostných práv žalobcov aj vzniknutou nemajetkovou ujmu. Dopravná nehoda, pri ktorej zomrela rodinná príslušníčka žalobcov, bola dôvodom vzniku nemajetkovej ujmy žalobcom za stratu člena ich rodiny. Poukázal opakovane na závery rozsudku NS SR sp. zn. 6MCdo 1/2016 z 31. 07. 2017. Navrhol zmenu rozsudku napadnutého odvolaním tak, že odvolací súd žalobu voči žalovanému 1/ zamietne.

3.3. Ďalšie vyjadrenia k odvolaniu žalovaného 2/ ani k vyjadreniu žalovaného 1/ podané neboli.

4. Na základe odvolaní podaných včas žalovaným 1/ a žalovaným 2/ proti I., III., IV., VI., VII., IX., X., XII. výroku rozsudku okresného súdu ako stranou sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359, § 362 C. s. p.) krajský súd ako súd odvolací (§ 34 C. s. p.) vec prejednal v rozsahu určenom ustanovením § 379 C. s. p., bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 C. s. p. a contrario za použitia § 177 ods. 2 písm. c) C. s. p.. Odvolací súd, viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania, sa pri posudzovaní sporu zaoberal len námietkami, uvedenými v odvolaní žalovaného 1/ aj v odvolaní žalovaného 2/ a procesným postupom súdu prvej inštancie, ktorý predchádzal vydaniu napadnutého rozhodnutia z hľadiska, či v konaní (ne)došlo k vadám, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 380 ods. 2 C. s. p.). Dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné, preto rozsudok okresného súdu s poukazom na § 387 ods. 1, 2 C. s. p. ako vecne správny potvrdil. Odvolací súd sa v zásade stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, ktorý v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie veci a svoje rozhodnutie, logické a presvedčivé, odôvodnil v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 C. s. p.. Okresný súd stručne, jasne a výstižne vysvetľuje, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal, akými úvahami sa pri ich hodnotení riadil a ako vec právne posúdil. Odvolací súd na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia (v súlade s § 387 ods. 2 C. s. p.) preto poukazuje len na najzásadnejšie aspekty, ktorými reaguje na argumenty každého žalovaného uvedené v odvolaní. Na zdôraznenie správnosti rozsudku okresného súdu a vzhľadom na potrebu vysporiadať sa s tvrdeniami žalovaných v ich odvolaniach odvolací súd dopĺňa ďalšie dôvody.

5. Žalovaný 1/ tvrdil existenciu odvolacích dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. f), h) C. s. p., žalovaný 2/ existenciu odvolacích dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. d), h) C. s. p..

5.1. Inou vadou konania, ktorá mohla za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 365 ods. 1 písm. d) C. s. p.) je procesná vada, ktorá nie je subsumovateľná pod ostatné odvolacie dôvody, pokiaľ mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (napr. pochybenia pri vykonávaní dôkazov, porušenie povinnosti viazanosti súdu iným rozhodnutím).

5.2. Odvolacie námietky týkajúce sa väd v skutkových zisteniach súdu prvej inštancie sa môžu prejavíť v nesprávnom hodnotení dôkazov, ktoré vyústilo do nesprávnych skutkových zistení (§ 365 ods. 1 písm. f) C. s. p.).

5.3. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav (uznesenie NS SR sp. zn. 1Cdo 222/2009 zo dňa 26. 02. 2010). Nesprávnym právnym posúdením sa rozumie subsumovanie skutkového stavu pod normu hmotného práva alebo procesného práva, ktorá v hypotéze nemá také predpoklady, aké vyplývajú zo zisteného skutkového stavu. Nesprávne právne posúdenie vecí konkrétne spočíva v tom, že súd použil nesprávnu právnu normu, alebo síce aplikoval správnu právnu normu, ale ju nesprávne interpretoval, a napokon právnu normu síce správne vyložil, ale na zistený skutkový stav ju nesprávne aplikoval (citované z rozhodnutia NS SR sp. zn. 2 MCdo 4/2009).

6. Odvolateľ 1/ nespochybnil svoj zásah do práv žalobcov na rodinný život, do spolužitia so zomrelou matkou, sestrou a starou matkou a do práva na vytváranie a rozvíjanie rodinných vzťahov, spochybnil intenzitu tohto zásahu s poukazom na to, že aj jeho potrestanie je prostriedkom primeraného zadosťučinenia. Odvolací súd poukazuje na rozsiahle dokazovanie vykonané súdom prvej inštancie, z ktorého (výpovede žalobcov a svedecké výpovede Q. L., K. R., N. E. a I. V.) vyplýva nenávratné pretrhnutie akýchkoľvek rodinných väzieb žalobcov s ich najbližšou príbuznou. Okresný súd v dôvodoch svojho rozsudku citlivo zistil a vyhodnotil, že rodinné vzťahy žalobcov so zosnulou A. L. boli do jej smrti intenzívne, živé a úprimné. Jej náhle úmrtie v dôsledku protiprávneho konania žalovaného 1/ bolo takým zásahom do osobnostného práva žalobcov na rodinný život, za ktorý sa akékoľvek zadosťučinenie (ani potrestanie žalovaného 1/ trestom odňatia slobody v trvaní 18 mesiacov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu v trvaní 18 mesiacov, ani trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá v trvaní 2 roky a

6 mesiacov, ani jeho ospravedlnenie) nemôže považovať za primerané. Priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch súdom prvej inštancie v zmysle § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka je podľa odvolacieho súdu s odkazom na odôvodnenie rozsudku okresného súdu správne.

6.1. Výška peňažnej náhrady je predmetom voľnej úvahy súdu, zákon nestanovuje ani rámcové čiastky pre jej odškodnenie. Súd musí okrem závažnosti vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo prihliadať aj k naplneniu požiadavky účinného, primeraného zadosťučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu a požiadavky nezneužívania tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie. Vodiacim parametrom proporcionálneho a spravodlivého zadosťučinenia je aj atribút primeranosti, ktorý je rozhodujúcim kritériom priznávania odškodnenia tak, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie (inak by sa napriek poskytnutému odškodneniu poškodení mohli naďalej kvalifikovať ako obeť porušenia Dohovoru o ľudských právach). Na druhej strane pri zachovaní proporcionality výška relutárnej (peňažnej) satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a pôsobiť na škodcu likvidačne. Rozhodujúcim je zvažovanie individuálnych okolností prípadu. Ďalším vodítkom pre rozhodovanie o výške nemajetkovej ujmy je judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva. Tento objasnil aplikáciu tzv. „statusu obeť“ podľa čl. 34 Dohovoru o ľudských právach, ktorá priamoúmerne zodpovedá kritériu primeranosti priznávanej peňažnej satisfakcie (Scordino proti Taliansku - rozhodnutie zo 06. 03. 2007 sťažnosť č. 43662/98, C. proti C. republika - rozhodnutie z 08. 10. 2007 č. XXXX/XX). Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že výška nemajetkovej ujmy nemusí byť rovnaká, akú by priznal v porovnateľných prípadoch, nesmie však byť zjavne neprímeraná okolnostiam prípadu, pričom je potrebné zohľadňovať aj životnú úroveň danej krajiny a tiež to, či priznaná suma nevybočuje z právnej tradície v danej krajine a aj to, ako rýchlo sa jej sťažovateľ domohol. Ústavný súd ČR v rozhodnutí sp. zn. I ÚS 2844/14 konštatoval, že pri stanovení výšky čiastky relutárnej náhrady je nutné použiť princíp proporcionality tiež spôsobom, že všeobecné súdy porovnávajú čiastky tejto náhrady, prisúdené v iných prípadoch.

6.1.2. Z obsahu spisu odvolací súd zistil, že súd prvej inštancie sa pri rozhodovaní o výške peňažného zadosťučinenia uvedenými kritériami dôsledne spravoval. Aplikoval zásadu proporcionality aj primeranosti, prihliadal na životnú úroveň Slovenskej republiky a porovnal výšku prisúdených súm s čiastkami tejto náhrady priznanej v iných súdnych konaniach. Na rozdiel od odvolateľa 1/ odvolací súd nepovažuje výšku prisúdenej nemajetkovej ujmy pozostalých za neprímerane veľkú, a to ani s odkazom na záver znaleckého posudku č. 8/2017 súdneho znalca Q.. Z. R., v zmysle ktorého chodkyňa A. L. mohla dopravnej nehode zabrániť prechádzaním cez cestu v zmysle pravidiel cestnej premávky. Odvolací súd aj v tejto časti poukazuje na skutkové zistenia a odôvodnenie rozsudku okresného súdu, ktorý vzal do úvahy všetky relevantné skutočnosti a neopomenul ani spoluzavinenie A. Tomanovej na kolízii s motorovým vozidlom vedeným žalovaným 1/, keď žalobe v celom rozsahu požadovanej relutárnej satisfakcie nevyhovet.

6.2. Okresný súd sa v dôvodoch odvolaním napadnutého rozsudku správne vysporiadal aj so skutočnosťou, že motorové vozidlo, ktorým bola škoda spôsobená, bolo poistené podľa zákona č. 381/2001 Z. z. u žalovaného 2/.

7. Odvolateľ 2/ tvrdil vo svojom odvolaní arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť rozsudku súdu prvej inštancie. Odvolací súd pripomína, že jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je aj právo na riadne zdôvodnenie rozhodnutia. O arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide aj vtedy, ak sa zistí taká interpretácia a aplikácia právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06). Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (B. L. c. G. z XX. decembra XXXX, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, J. E. c. G. z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, S. c. Grécko z XX. mája 1997, Higgins c. X. z 19. februára 1998). Rovnako sa k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie vyjadril Ústavný súd Slovenskej republiky napr. aj v náleze III. ÚS 119/03. Vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a

obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03). Odvolací súd nezistil arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť rozsudku okresného súdu. K záveru o konštatovaní existencie pasívnej legitímácie žalovaného 2/ dospel súd prvej inštancie na základe riadne vykonaného dokazovania, po zhodnotení dôkazov každého jednotlivu aj všetkých vo vzájomných súvislostiach. Jeho rozhodnutie je aj v súlade s princípom právnej istoty, ktorou je v zmysle čl. 2 ods. 2 základných princípov Civilného sporového poriadku stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; v tejto súvislosti sa okresný súd vysporiadal aj so zmenou, ku ktorej v otázke krytia nemajetkovej ujmy príbuzných pozostalých po obetiach dopravných nehôd z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla dospela rozhodovacia prax Najvyššieho súdu SR, patriaceho medzi najvyššie súdne authority, a to aj vo svetle rozhodnutia Európskeho súdneho dvora vo veci C-22/12 J.. Na prejednávaný spor je potrebné aplikovať právny názor vyjadrený v judikáte R 61/2018, čo okresný súd urobil.

7.1. K námietke odvolateľa 2/, že sa súd prvej inštancie nevyjadril k tvrdenej absencii priamej príčinnej súvislosti medzi dopravnou nehodou a zásahom do osobnostných práv žalobcov a nezaoberal sa atribútmi vzniku zodpovednosti za škodu odvolací súd uvádza, že už skúmanie pasívnej legitímácie žalovaného 2/ v tomto špecifickom spore v sebe zahŕňalo aj zodpovedanie uvedených otázok.

7.1.1. Odvolací súd zdôrazňuje, že definovanie škody v zmysle vnútroštátnej právnej úpravy (ako skutočného ušlého zisku) je potrebné odlišovať od definície škody v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva pod škodou rozumie nielen jej materiálnu podobu, ale aj podobu nemateriálnu vo väzbe na kompenzáciu škody v zmysle článku 5 ods. 5 Dohovoru. Podľa týchto záverov sa nahrádza poškodenie povesti, morálne utrpenie, sťaženie spoločenského uplatnenia a podobne (v podrobnostiach viď rozhodnutie ÚS ČR sp. zn. I. ÚS 85/2004). Pri náhrade škody sa vyžaduje existencia príčinnej súvislosti medzi konaním škodcu vyvolávajúcej následok v podobe škody, no nevyžaduje sa, aby išlo o jedinú príčinu, ale aby išlo o príčinu podstatnú, bez ktorej by ku škode nedošlo. Aplikčná prax pripúšťa zodpovednosť len vtedy, ak je výsledok (škoda) dôsledkom určitej konkrétnej príčiny, ktorou je konanie (správanie) zodpovednej osoby. Príčinou vzniku škody môže byť len také konanie alebo opomenutie, bez ktorého by škodlivý následok bez konania škodcu nevznikol. Vo vzťahu k uvedenému, aj vzhľadom na argumentáciu žalovaného 2/ prezentovanú v jeho odvolaní (bod 3.1. tohto rozsudku) odvolací súd uzatvára, že bez poistnej udalosti - dopravnej nehody zo dňa 31. 12. 2016 by k zásahu do osobnostných práv žalobcov nedošlo. Tento zásah nie je sekundárnym poškodením ich zdravia v reakcii na správu o úmrtí ich príbuznej, na ktorom je skutkovo postavený záver publikovaný ako judikát NS SR pod č. R 61/08. Strata citových väzieb a ukončenie rodinného spolužitia žalobcov s ich matkou, starou matkou a sestrou nie je dôsledkom ich reakcie na už primárne a priame následky tejto dopravnej nehody - úmrtie ich rodinného príslušníka. Ide o samostatný zásah do osobnostných práv žalobcov, ktorý nenastal v dôsledku uvedenej poistnej (škodovej) udalosti sprostredkovane, ale samotným úmrtím ich blízkej príbuznej spôsobeným dopravnou nehodou. Pre úplnosť odvolací súd dodáva, že predmetom prejudiciálneho konania Európskeho súdneho dvora vo veci C-350/14 Lazar bolo zodpovedanie otázky, či je ujma príbuzných vyplývajúca z úmrtia ich rodinného príslušníka pri dopravnej nehode škodou v zmysle čl. 4 ods. 1 Nariadenia Rím II, alebo nepriamym následkom civilného deliktu v zmysle toho istého článku; od jej zodpovedania závisela aplikácia vnútroštátneho práva (podľa talianskeho práva išlo o priamo priznateľnú ujmu na osobnostných právach príbuzného, ktorá sa podľa iných právnych poriadkov nepriznáva). Európsky súdny dvor konštatoval, že v zmysle čl. 2 Nariadenia Rím II škoda označuje každý následok civilného deliktu. Uvedené rozhodnutie uvádza, že ujma pozostalých súvisiaca s úmrtím osoby pri dopravnej nehode je nepriamym následkom nehody, pričom škodu (priamu) predstavuje ujma na zdraví s následkom smrti dcéry pána Lazara. Práve miesto vzniku priamej škody je relevantným ukazovateľom na určenie uplatniteľného práva bez ohľadu na nepriame následky tejto nehody. Európsky súdny dvor v tomto rozhodnutí nekonštatoval nedostatok príčinnej súvislosti medzi nepriamym následkom dopravnej nehody a poistnou udalosťou.

7.1.2. Vo svetle vyššie uvedeného odvolací súd uvádza, že ustanovenie § 5 ods. 1 písm. h) ZoPZP (poistiteľ nenahradí za poisteného škodu, ak ide o zodpovednosť za škodu, ktorej vznik nie je v príčinnej súvislosti s poistnou udalosťou) žalovaného 2/ ex lege de facto ani de iure neoslobodzuje od povinnosti plniť za poisteného škodu (nemajetkovú ujmu). Uvedená právna úprava nerozlišuje medzi priamou a nepriamou škodou ani medzi priamou a nepriamou príčinnou súvislosťou. Zásah do osobnostných práv žalobcov v prejednávanom spore je v príčinnej súvislosti s poistnou udalosťou - dopravnou nehodou zo dňa 31. 12. 2016.

8. Iné odvolacie dôvody, ktorými je odvolací súd viazaný, odvolatelia netvrdili, a to ani vo vzťahu k výroku o trovách konania (III., VI., IX. a XII. výrok), hoci ich odvolaním formálne napadli. Nakoľko ide o závislé výroky (§ 379 písm. a) C. s. p.) od výroku vo veci samej, odvolací súd ich podrobil odvolaciemu prieskumu a zistil ich vecnú správnosť aj súlad s právnou úpravou. Z týchto výrokov aj z ich odôvodnenia je zrejmé, ktorej strane sporu vznikol nárok na náhradu trov konania (každý zo žalobcov osobitne) aj to, ktorá strana sporu (žalovaní) má povinnosť ich nahradiť (zahŕňajúcu aj povinnosť zaplatiť ich), v akom rozsahu (100 %) a v akej výške (vyčíslenej osobitným uznesením).

9. Odvolaním nenapadnuté výroky rozsudku o zamietnutí žaloby (II., V., VIII. a XI. výrok) zostali nedotknuté (§ 367 ods. 3 C. s. p.).

10. Pri rozhodovaní o trovách odvolacieho konania vychádzal odvolací súd z ustanovenia § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 C. s. p., z ktorého vyplýva: „O nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí“. Odvolací súd pri svojom rozhodovaní aplikoval zásadu zodpovednosti za výsledok (zásadu úspechu) vyplývajúcu z ustanovenia § 255 ods. 1 C. s. p.. V prejednávanom spore boli v odvolacom konaní plne úspešní žalobcovia, ktorých spoločensvo je samostatné. Odvolací súd ale z obsahu spisu zistil, že v odvolacom konaní ani jednému žalobcovi nijaké trovy konania nevznikli, preto im ich náhradu nepriznal.

11. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 posl. veta C. s. p.). Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 posl. veta C. s. p.).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C. s. p.).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) C. s. p. (§ 421 ods. 2 C. s. p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 C. s. p. nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 C. s. p.).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C. s. p.).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 C. m. p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C. s. p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C. s. p.).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C. s. p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C. s. p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C. s. p.).